

Miejscowością o bogatej historii i ciekawszych zabytkach gminy Platerów jest wieś Rusków, której dzieje jako siedziby dworskiej sięgają XV w., kiedy to w 1493 r. ówczesny właściciel Rafał Raczek odnowił fundację kościoła w Ruskowie. Należy przypuszczać, iż następnymi gospodarzami byli Stanisław (wnuk Rafała Raczek) i jego żona Katarzyna Stanisławowa Raczkowa. Po jej śmierci dobra Rusków zostały podzielone między jej dwóch synów. Jan otrzymał Rusków a Stanisław - Myszkowice. Dobra ruskowskie pozostawały w rękach potomków Raczków przypuszczalnie do końca XVIII w. kiedy to ich następnymi właścicielami zostali Bądryńscy. W końcu XIX w., kiedy Maria Bądryńska wyszła za mąż za Ignacego wnosząc w posagu dobra Rusków, przeszły one we władanie rodziny Humnickich, pozostając ich własnością do 1944 r.

To właśnie tutaj stoją nieruchomości, spoglądając surowym okiem na mieszkańców, liczne pamiątki przeszłości, przy których warto jest się zatrzymać i poznać ich historię.

W centralnej części wsi wznosi się, górując nad okolicznymi zabudowaniami, **neogotycki kościół parafialny p.w. św. Izydora Oracza**. Świątynię wybudowano w latach 1905 – 1908 staraniem ks. Ludwika Kalickiego, miejscowego wówczas proboszcza. Omawiany obiekt murowany z czerwonej cegły oparto na rzucie krzyża łacińskiego. Jego elewację frontową (zachodnią) wyposażono w dwuskrzydłowe drzwi wejściowe ujęte w granitowy portal zamknięty odcinkiem i dwie trzykondygnacyjne wieże zwieńczone dachami namiotowymi. Nad drzwiami wpisano ostrołukową blendę, która podobnie jak wejście główne wysunięta została przed lico budynku. Nad drzwiami, wkomponowano również loggię z umiejscowioną w niej figurą Matki Boskiej. Ściana zwieńczona została schodkowym krenelażem z wąskimi oknami w parterze z ostrołukowymi w części gdzie znajdują się dzwony.

Urozmaiconej bryle nadają malowniczości szczyty, uformowane bogato wyzębieniami sterczyn oraz gzymsy i dwustopniowe cokoly, które opasują całość kościoła. Monumentalność budowli podkreśla usytuowanie jej na lekkim wzniesieniu, które tworzy niepowtarzalną atmosferę tego miejsca.

Całość świątyni wraz z terenem przykościelnym otacza ogrodzenie z lat 1905 – 1908. Konstrukcja ta, na rzucie wydłużonego prostokąta o ściętych narożach, murowana została z cegły ze słupkami prostymi. Wejście i schody z balustradą usytuowano centralnie w murze zachodnim. Po jego północnej i południowej stronie osadzono bramki boczne. Mur złożony został z prostych ażurowych przęseł z wieńczącymi je daszkami dwuspadowymi.

Kierując się na północ, dotrzeć można do położonego w pobliżu zespołu pałacowo-parkowego, **wczesnobarokowego kościoła cmentarnego p.w. Wniebowzięcia NMP**. Pierwotny kościół uposażony został w 1440 r., po czym nastąpiła w roku 1493 erekcja parafii staraniem Rafała alias Raczek, starosty mielnickiego i jego żony Anastazji. W latach 1580 – 1619 świątynia ta znajdowała się w rękach protestantów. Budowę obecnego kościoła rozpoczęto w roku 1646 kosztem Adama Raczek, sędziego ziemskiego mielnickiego, a ukończono ją w 1662 r.

Ta murowana z cegły świątynia z kapliczkami po bokach, oraz węższym prezbiterium, zamknięty został od południa ścianą prostą i zakrytą. Kaplice otwarto ku nawie półkolistymi arkadami. Wnętrze obiega profilowany gzyms z fryzem. Od wschodu na dwóch filarach wsparto murowany chór muzyczny. Kaplica północna o narożnikach zaokrąglonych, zwieńczona została szczytem schodkowym ze sterczynami i półkolistym frontonem. Okna tej świątyni zamknięto półkoliście. Fasadę frontową ozdobiono pilastrami toskańskimi ze szczytem o falistym wykroju, ożywionym obeliskowymi sterczynami. Wyższa część środkowa ujęta została pilastrami z półkoliście zamkniętą blendą, w której wpisano okno. Część tę wieńczy czworoboczna wieżyczka z sygnaturką, kolistą płyciną i chierogramem IHS. Całość obiektu (w części korpusu głównego i kaplic) nakryto dwuspadowym dachem.

Osobliwością sztuki sakralnej wsi Rusków jest wzniesiona w XVII w. przepiękna i pełna uroku dzwonnica położona przy kościele p.w. Wniebowzięcia NMP. Bryłę tej ciekawej i oryginalnej konstrukcji oparto na walcu lekko zwężającym się ku górze. Murowana z cegły na zaprawie wapiennej, z wnętrzem jednoprzestrzennym podzielona została na dwie kondygnacje. Tą **wczesnobarokową dzwonnice** nakryto dwupołaciowym dachem namiotowym o łagodnym spadku. Pomiedzy głównym korpusem a ażurowym zwieńczeniem wysunięto okap, który z pozostałymi

elementami architektonicznymi tej konstrukcji nadaje osobliwego charakteru budowli i wpływa korzystnie na jej wygląd.

Te dwa zabytki sztuki sakralnej wpisane zostały w krajobraz cmentarza grzebalnego założonego w XV w. Ogradzony został ceglany murem z bramą główną z połowy XIX w. W jego narożniku południowo-zachodnim znajduje się cmentarzyk rodowy Bądryńskich, właścicieli Ruskowa, wydzielony żeliwnym, ogrodzeniem z 4 ćw. XIX w. Przy kościele i w części zachodniej cmentarza usytuowano kilkanaście nagrobków z k. XIX i pocz. XX w., w tym groby właścicieli okolicznych majątków. Do szczególnie interesujących należą krzyże nagrobne: klasycystyczny nagrobek z piaskowca z herbem Kościesz Michała Kobylskiego – sędziego pokoju okręgu łosickiego zm. w 1850 r., Jana Bądryńskiego - sędziego pokoju z okręgu Łosice, zm. w 1855 r., Ludwika Bądryńskiego – dziedzica Ruskowa zm. w 1892 r.

r Dariusz Stasiuk

Neogotycki kościół parafialny p.w. św. Izydora Oracza w Ruskowie

Wczesnobarokowy kościół cmentarny p.w. Wniebowzięcia NMP w Ruskowie

Wczesnobarokowa dzwonnica w Ruskowie